

WYŁĄCZNE PRAWO HODOWCY

KAŻDY ROLNIK MUSI WIEDZIEĆ, ŻE
ODMIANA JEST WŁASNOŚCIĄ HODOWCY

Obecnie prawie wszystkie odmiany roślin rolniczych są chronione wyłącznym prawem. Ochrona wyłącznym prawem, przyznana hodowcy oznacza, że wyłącznie hodowca będący właścicielem odmiany lub osoba przez niego upoważniona w drodze umowy licencyjnej, może materiał siewny tej odmiany rozmnażać, przygotowywać do siewu, przechowywać, oferować do sprzedaży i sprzedawać na cele siewne. Generalną zasadą jest zatem to, że nasiona odmiany chronionej wyłącznym prawem rolnicy mogą siać jedynie w postaci kwalifikowanego (licencjonowanego) materiału siewnego. Od zasady tej przepisy prawa przewidują jednak wyjątek: rolnik może podjąć decyzję o użyciu do siewu materiału z własnego zbioru.

ODSTĘPSTWO ROLNE

USTAWOWY PRZYWILEJ ROLNIKA

Siejąc własne nasiona odmian chronionych bez zgody hodowcy, rolnicy korzystają z dozwolonego prawem przywileju

„Odstępstwo rolne” dotyczy wyłącznie materiału z własnego zbioru – nie obejmuje nasion odmian chronionych, które zebrał inny rolnik, kupionych „na targu”, nabytych w ramach tzw. „wymiany sąsiedzkiej”.

Siew takich nasion jest niedozwolony.

„odstępstwa rolnego”. Za każdorazowe skorzystanie z tego przywileju rolnik jest zobowiązany uiścić hodowcy (właścicielowi odmiany) opłatę w wysokości obowiązującej dla odmiany w danym roku. Zgodnie z ustawą o ochronie prawnej odmian roślin, opłatę należy wpłacić na rzecz hodowcy w terminie 30 dni od daty siewu bez wzywania ze strony hodowcy.

CZEMU SŁUŻĄ OPŁATY?

Opłaty wnoszone przez rolników korzystających z odmian są podstawowym źródłem finansowania postępu biologicznego. Dzięki nim działa hodowla zachowująca odmiany już istniejące, jak i hodowla pracująca nad tworzeniem nowych odmian. Tworzenie nowej odmiany wymaga 10-15 lat żmudnej pracy w

„Odstępstwo rolne” dotyczy tylko odmian populacyjnych. **Odmiany mieszańcowe (F1) i syntetyczne wolno siać wyłącznie jako materiał siewny licencjonowany** (posiadający etykietę i świadectwo oceny laboratoryjnej).

laboratoriach i na polatkach oraz nakładów finansowych sięgających kilku milionów złotych. Od charakterystyki genetycznej odmiany w 50% uzależniona jest wielkość i jakość uzyskiwanego zbioru. Śmiało można więc stwierdzić, że opłaty za skorzystanie z odmiany danego hodowcy to inwestycja rolników w tworzenie nowych odmian przez tego hodowcę.

Wyłączne prawo do odmiany przysługujące hodowcy obejmuje:

- przygotowanie do rozmnażania (np. czyszczenie, zaprawianie),
- rozmnażanie,
- przechowywanie,
- oferowanie do sprzedaży,
- sprzedaż,
- import i eksport,

danej odmiany na cele siewne.

Prawie wszystkie odmiany zbóż i rzepaku są chronione wyłącznym prawem hodowcy i od kilkunastu lat, aby je zarobkowo rozmnażać, czyścić, zaprawiać lub sprzedawać na cele siewne, konieczne jest posiadanie pisemnej licencji od hodowcy (właściciela odmiany).

„Odstępstwo rolne” dotyczy tylko niektórych gatunków roślin (pszenicy zwyczajnej, żyta, jęczmienia, pszenżyta, owsa, kukurydzy, rzepaku ozimego, ziemniaka – w przypadku odmian chronionych na obszarze Polski).

Agencja Nasienna Sp. z o.o. w Lesznie jest organizacją zrzeszającą następujących hodowców, którzy są jej właścicielami:

DANKO Hodowla Roślin Sp. z o.o. w Choryni;

DSV Polska Sp. z o.o. w Wągrowcu;

Hodowla Roślin Rolniczych-Nasiona Kobierzyc Sp. z o.o. w Kobierzycach;

„Hodowla Roślin Smolice Spółka z o.o. – Grupa IHAR” w Smolicach;

Hodowla Roślin Strzelce Spółka z o.o. – Grupa IHAR. w Strzelcach;

Hodowla Roślin Szelejewo Sp. z o.o. w Szelejewie Drugim;

KWS Lochow Polska Sp. z o.o. w Kondratowicach;

KWS Polska Sp. z o.o. w Poznaniu;

Małopolska Hodowla Roślin – HBP Sp. z o.o. w Krakowie;

Monsanto Polska Sp. z o.o. w Warszawie;

Poznańska Hodowla Roślin Sp. z o.o. w Tulcach;

RAGT Semences Polska Sp. z o.o. w Łysomicach;

Saaten-Union Polska Sp. z o.o. w Wągrowcu;

SW Seed Sp. z o.o. we Wrocławiu.

Reprezentując hodowców wspieramy zgodne z prawem korzystanie z odmian roślin, kontrolujemy licencjonowaną produkcję materiału siewnego w firmach nasiennych, kontrolujemy samozaopatrzenie gospodarstw w nasiona (odstępstwo rolne), kontrolujemy przetwórców przygotowujących nasiona do siewu, walczymy z przejawami naruszania wyłącznego prawa hodowcy do odmiany.

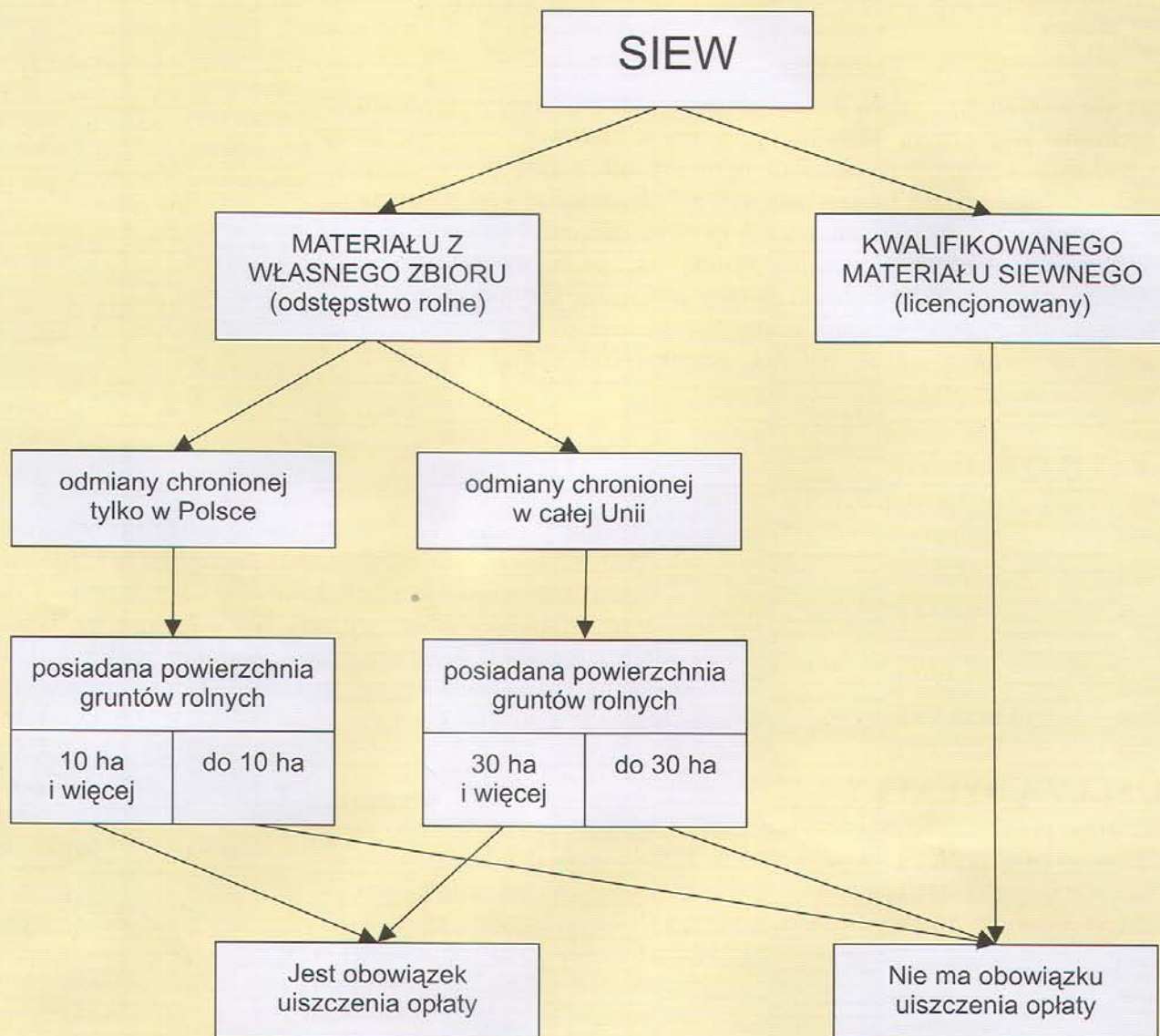
SKĄD UZYSKAĆ INFORMACJE ?

Każdy posiadacz gruntów może w Agencji Nasiennej uzyskać informację czy odmiana jest chroniona wyłącznym prawem, czyją jest własnością, jaka jest wysokość opłaty za skorzystanie siewne z odmiany oraz, czy występuje obowiązek jej zapłaty. Również oficjalnym źródłem informacji o ochronie prawnej odmian roślin na poziomie:

- krajowym jest Centralny Ośrodek Badania Odmian Roślin Uprawnych w Słupi Wielkiej (COBORU),
- wspólnotowym jest Wspólnotowy Urząd Ochrony Odmian Roślin (CPVO).

Adresy internetowe do tych urzędów znajdują się na stronie internetowej Agencji Nasiennej
www.agencjanasienna.pl

JAK USTALIĆ OBOWIĄZEK UISZCZENIA OPŁATY ZA ODSTĘPSTWO ROLNE

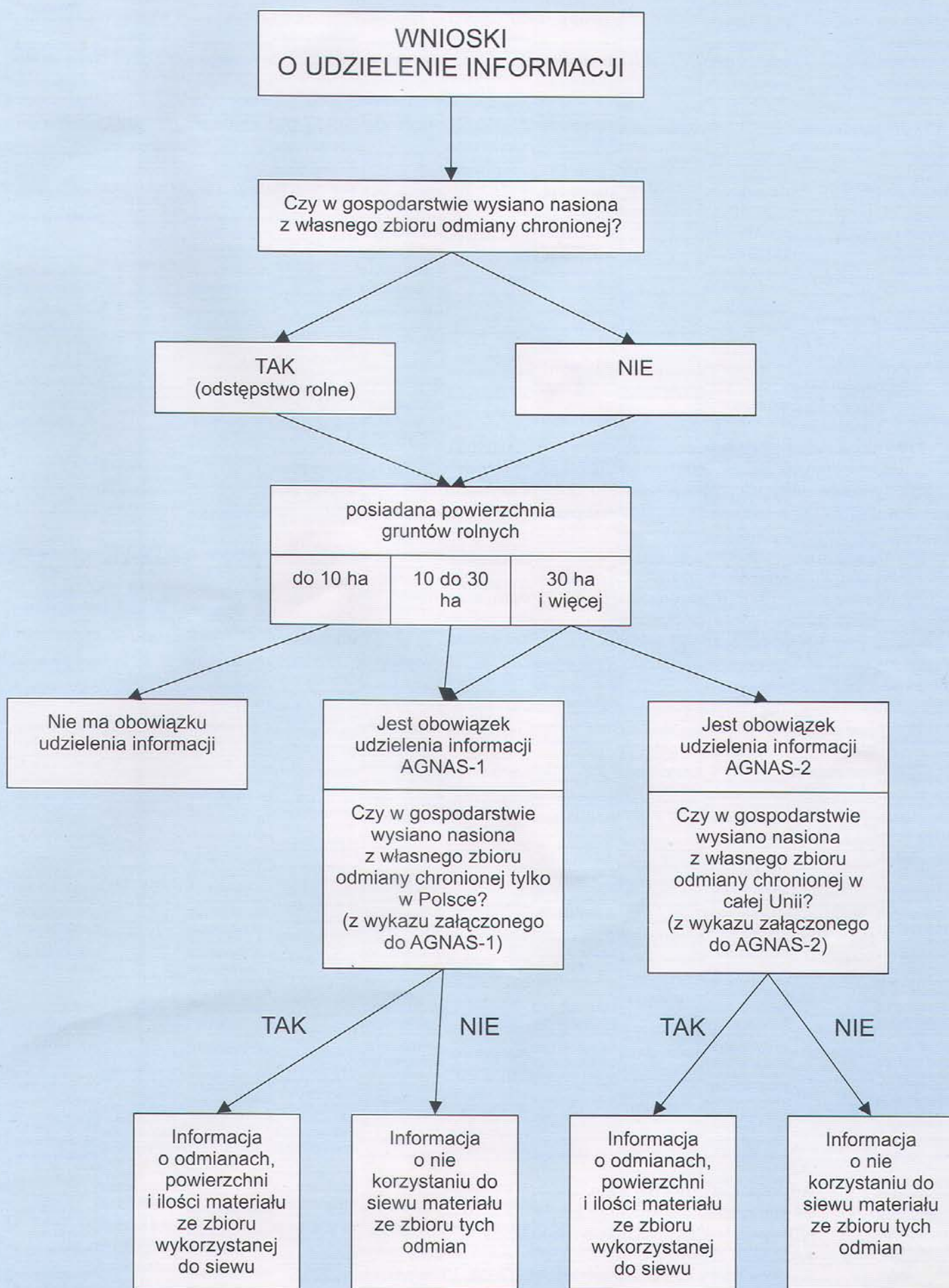
Ponieważ ustawa w art.23 ust.3 mówi:

„**Posiadacz gruntów rolnych** o powierzchni do 10 ha może używać materiału ze zbioru odmiany chronionej ... jako materiału siewnego bez konieczności uiszczenia opłaty na rzecz hodowcy.”

wyjaśniamy znaczenie prawne dwóch pojęć zawartych w przytoczonym zapisie:

1. **Posiadacz** - posiadaczem jest: właściciel, ten kto włada gruntami jakby był właścicielem, osoba która na podstawie jakiegokolwiek tytułu prawnego włada cudzymi gruntami (dzierżawi je na podstawie umowy pisemnej lub ustnej, użytkuje je na podstawie umowy pisemnej lub ustnej itp.), jak również osoba, która włada gruntami rolnymi bez tytułu prawnego (np. uprawia nieużytki państwowe bez umowy).
2. **Grunty rolne** - to wszystkie te grunty, które są lub mogą być wykorzystywane do prowadzenia działalności wytwórczej w rolnictwie w zakresie produkcji roślinnej i zwierzęcej nie wyłączając produkcji ogrodniczej, sadowniczej i rybnej (powierzchnie gruntów ornych, nieużytków, odłogów, pastwisk, łąk trwałych, sadów, stawów itp.).

JAK USTALIĆ OBOWIĄZEK UDZIELENIA INFORMACJI NA OTRZYMANE WNIOSKI

W 2003 roku Parlament uchwalił ustawę o ochronie prawnej odmian roślin, która obowiązuje od daty wejścia Polski do Unii Europejskiej, czyli od 1 maja 2004 roku, i wskazał w niej, że wyłącznie hodowca lub osoba pisemnie przez niego upoważniona ma prawo do zarobkowego korzystania z odmian. Równocześnie ustawodawca uczynił wyjątek – zezwolił rolnikowi na korzystanie z odmian bez takiej pisemnej zgody, ale tylko w obrębie posiadanych przez rolnika gruntów i z obowiązkowym uiszczeniem opłaty dla hodowcy. Można ten wyjątek w skrócie nazwać „odstępstwem rolnym” lub samozaopatrzeniem siewnym (w wielu krajach używa się skrótu FSS – ang. farm saved seed). Kolejnym krokiem w urynkowieniu hodowli jest fakt, że od 1 maja 2007 roku państwo nie wspiera finansowo programów hodowlanych – hodowcy muszą utrzymać sami wysokonakładową pracę hodowlaną.

Poniżej zamieszczamy Art.23. ustawy, który reguluje zagadnienie przywileju odstępstwa rolnego oraz obowiązku zapłaty za skorzystanie z niego.

Ustawa z dnia 26 czerwca 2003r. o ochronie prawnej odmian roślin (Dz.U. 2003 r. Nr 137, poz.1300 z póź. zm. Dz.U. 2006 r. Nr 126, poz. 877.):

„Art.23.

1. Posiadacz gruntów rolnych może, za opłatą uiszczaną na rzecz hodowcy, używać materiału ze zbioru jako materiału siewnego odmiany chronionej wyłącznym prawem, z zastrzeżeniem ust. 3.

2. Prawo do używania materiału ze zbioru jako materiału, o którym mowa w ust. 1:

1) dotyczy materiału siewnego odmian następujących roślin:

- a) pszenicy zwyczajnej,
- b) żyta,
- c) jęczmienia,
- d) pszenżyta,
- e) owsa,
- f) kukurydzy,
- g) rzepaku ozimego,
- h) ziemniaka;

2) nie dotyczy odmian mieszańcowych i odmian powstałych ze swobodnego krzyżowania się linii gatunków obcopylnych (odmian syntetycznych).

3. Posiadacz gruntów rolnych o powierzchni do 10 ha może używać materiału ze zbioru odmiany chronionej wyłącznym prawem, będącej odmianą roślin, o których mowa w ust. 2 pkt 1, jako materiału siewnego bez konieczności uiszczenia opłaty na rzecz hodowcy.

4. Wysokość opłaty, o której mowa w ust. 1, sposób oraz termin jej uiszczenia są ustalane w umowie zawartej między:

- 1) hodowcą a posiadaczem gruntów rolnych albo
- 2) hodowcą a organizacją reprezentującą posiadaczy gruntów rolnych, albo
- 3) organizacją hodowców a posiadaczem gruntów rolnych, albo
- 4) organizacją hodowców a organizacją reprezentującą posiadaczy gruntów rolnych

– z tym że wysokość opłaty nie powinna przekraczać wysokości opłaty licencyjnej za daną kategorię materiału siewnego, ustalonej przez hodowcę tego materiału.

5. Jeżeli umowa, o której mowa w ust. 4, nie została zawarta, to opłata uiszczana na rzecz hodowcy:

- 1) wynosi 50% opłaty licencyjnej za daną kategorię materiału siewnego, ustalonej w danym roku przez hodowcę tego materiału;
- 2) powinna być uiszczona w terminie 30 dni od dnia wykorzystania materiału ze zbioru, o którym mowa w ust. 2 pkt 1, jako materiału siewnego odmiany chronionej wyłącznym prawem.

6. Jeżeli posiadacz gruntów rolnych nie uiszcza opłaty, o której mowa w ust. 1, hodowca może żądać od niego zapłaty odsetek ustawowych za każdy dzień zwłoki.”

Nasion bez urzędowej etykiety nie należy kupować do siewu, nawet jeżeli są zaprawione, a o otrzymanej ofercie zawiadomić Agencję Nasienną w Lesznie lub najbliższego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Roślin i Nasiennictwa. Takie nasiona odmian chronionych nie posiadają licencji hodowcy, a ich siew narusza wyłączne prawo hodowcy do odmiany, narażając się na skutki karne i odszkodowawcze.

Nielicencjonowana produkcja materiału siewnego jest piractwem, które szkodzi wszystkim: rolnikom, firmom nasiennym, hodowcom. Wpływa negatywnie na polskie rolnictwo i nasz wizerunek na świecie. Piractwo nasienne jest nastawione na wysoki zysk przy minimalnych kosztach produkcji i dlatego oferuje nasiona złej jakości, porażone chorobami, niewłaściwie zaprawione i przechowywane. Spadek plonu w wyniku zasiewu nielegalnie sprzedawanych nasion, choćby o kilka kwintali z hektara, stanowi wartość znacznie przewyższającą „oszczędność” wynikającą z niższej ceny zakupu nasion niekwalifikowanych. Ponadto rolnik nie uzyska dopłaty z Agencji Rynku Rolnego. Kupując kwalifikowany materiał siewny proszę **zawsze żądać wystawienia faktury** niezależnie od ilości. Wszystkie podmioty sprzedające materiał siewny mają obowiązek wystawiania dokumentu sprzedaży (faktury) zawierającego: nazwę gatunku, nazwę odmiany, stopień kwalifikacji np. C1, numer partii. Nie dajmy się oszukać ! Proszę sprawdzić numer partii na fakturze z numerem partii na urzędowej etykietce – muszą być takie same.

Agencja Nasienna Sp. z o.o.

64-100 Leszno, ul. Antoniny 2

NIP: 6975114964 REGON: 411532919

KRS: 0000180897

Sąd Rejonowy Poznań-Nowe Miasto i Wilda IX Wydz. Gosp. KRS

Kapitał zakładowy i wpłacony 280 000 PLN

tel. +48 65 529 31 62,

fax +48 65 520 30 62

zarzad@agnas.pl,

www.agnas.pl

www.agencjanasienna.pl